

Sygn. akt:

POSTANOWIENIE - I K 2 P 4 / 14

Dnia 8 stycznia 2014 roku

Sąd Okręgowy w W , VI Wydział Karny - Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SO Maciej Schulz (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Zenon Stankiewicz

SO Anita Jarząbek - Bocian

Protokolant: sekretarz sądowy Mariusz Pogorzelski

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga w Warszawie
Ireny Lipińskiej

w sprawie W K

w przedmiocie zażalenia wniesionego przez prokuratora

na zarządzenie Prezesa Sądu Rejonowego dla W w

W

z dnia 27 listopada 2013 roku sygn. akt:

w przedmiocie odmowy przyjęcia środka odwoławczego

na podstawie art. 441 § 1 k.p.k.

postanawia:

przekazać Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia następujące zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy: „Czy na postanowienie sądu I instancji wydane na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z dnia 25 października 2013 roku poz. 1247) przysługuje zażalenie?”

5
Sygn. akt

Uzasadnienie

Powyższe zagadnienie prawne, wymagające zasadniczej wykładni ustawy powstało na tle następującej sytuacji procesowej:

Sąd Rejonowy dla ... w W ... wyrokiem z dnia 25 stycznia 2012 roku w sprawie o sygn. akt ... uznał oskarżonego G ... W ... za winnego tego, że „w dniu 18 lipca 2006 roku wspólnie i w porozumieniu z W ... K ... oraz inną ustaloną osobą w autobusie linii (...) na trasie ul. T ... – G ... usiłował dokonać kradzieży mienia w postaci torebki damskiej zawierającej m.in. portfel, pieniądze w kwocie 300 zł i telefon komórkowy na szkodę H ... Ł ... , lecz czynu tego nie osiągnął z uwagi na zatrzymanie przez funkcjonariuszy Policji,” tj. za winnego popełnienia czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. i na tej podstawie skazał go, zaś na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności, ponadto na podstawie art. 33 § 2 k.k. wymierzył oskarżonemu G ... W ... grzywnę w wymiarze 30 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych. Tym samym wyrokiem Sąd Rejonowy uznał oskarżonego W ... K ... za winnego tego, że „w dniu 18 lipca 2006 roku wspólnie i w porozumieniu z G ... W ... oraz inną ustaloną osobą w autobusie linii (...) na trasie ul. T ... – G ... usiłował dokonać kradzieży mienia w postaci torebki damskiej zawierającej m.in. portfel, pieniądze w kwocie 300 zł i telefon komórkowy na szkodę H ... Ł ... , lecz czynu tego nie osiągnął z uwagi na zatrzymanie przez funkcjonariuszy Policji, przy czym czynu tego dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności będąc skazanym za przestępstwo umyślne podobne,” tj. za winnego popełnienia czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 §

1 k.k. w zw. art. 64 § 1 k.k. i na tej podstawie skazał go, zaś na podstawie art.14 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, ponadto na podstawie art. 33 § 2 k.k. Sąd wymierzył oskarżonemu W ... K: I ... grzywnę w wymiarze 30 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 złotych.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku (sygnatura akt ...). Sąd Okręgowy ... w W ... na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonych G ... i W ... i K: ... i zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że przyjął, iż oskarżeni usiłowali dokonać kradzieży mienia w postaci portfela, pieniędzy w kwocie 300 złotych i telefonu komórkowego, natomiast w pozostałym zakresie utrzymał tenże wyrok w mocy.

Postanowieniem z dnia 9 listopada 2013 roku w sprawie o sygn. akt ... w sprawie G: ... W ... i, Sąd Rejonowy dla ... w W ... na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw zamienił karę roku pozbawienia wolności orzeczoną wobec G: ... W ... wyrokiem Sądu Rejonowego dla ... w W: ... z dnia 25 stycznia 2012 roku w sprawie o sygn. akt ... na karę 30 dni aresztu.

Postanowieniem z dnia 9 listopada 2013 roku w sprawie o sygn. akt ... w sprawie W ... i K: ... i, Sąd Rejonowy dla ... w W ... na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw zamienił karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wobec G: ... W ... wyrokiem Sądu Rejonowego dla ... w W: ... z dnia 25 stycznia 2012 roku w sprawie o sygn. akt ... na karę 30 dni aresztu, uznając karę za wykonaną w całości.

7

Następnie postanowieniem z dnia 13 listopada 2013 roku w sprawie przeciwko W K. (sygnatura akt) Sąd Rejonowy dla w W: postanowił sprostować oczywistą omyłkę pisarską w postanowieniu tego Sądu z dnia 9 listopada 2013 roku w sprawie w ten sposób, że w sentencji postanowienia postanowił poprawić błędnie wskazane imię i nazwisko skazanego z omyłkowo wpisanego „G W : ” na prawidłowe „W K. ”.

W dniu 21 listopada 2013 roku postanowienie z dnia 9 listopada 2013 roku w sprawie zaskarżone zostało, z zachowaniem terminu ustawowego, przez Prokuratora, który działając na zasadzie art. 459 § 1 k.p.k. i art. 425 § 2 k.p.k. zaskarżył powyższe postanowienie Sądu w całości.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. i 438 § 2 i 3 k.p.k. Prokurator zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu obrazę przepisów prawa procesowego mającą wpływ na jego treść, a mianowicie art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k., art. 94 k.p.k. i art. 97 k.p.k. polegającą na niewłaściwym wyliczeniu wartości mienia będącego przedmiotem przestępstwa warunkującego odpowiedzialność za wykroczenie, a także na niewłaściwym wyjaśnieniu sposobu wyliczenia w/w wartości i niewłaściwym określeniu osoby, co do której orzeczono o zmianie kary, skutkujących błędnym ustaleniem stanu faktycznego w zakresie wartości mienia będącego przedmiotem przestępstwa w wysokości 300 złotych, podczas gdy mienie to obejmowało portfel z zawartością 300 złotych oraz telefon komórkowy.

Na podstawie art. 427 § 2 k.p.k. skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji celem merytorycznego rozpoznania.

Prezes Sądu Rejonowego dla w W zarządzeniem z dnia 27 listopada 2013 roku wydanym w sprawie , odmówił przyjęcia środka odwoławczego złożonego dnia 21 listopada 2013 roku przez Prokuraturę Rejonową w W

od postanowienia z dnia 9 listopada 2013 roku wobec faktu, iż jest niedopuszczalny z mocy ustawy.

Zarządzenie to zostało zaskarżone przez Prokuratora zażaleniem z dnia 5 grudnia 2013 roku, na podstawie art. 429 § 1 k.p.k. w całości. Na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k., art. 438 pkt 2 k.p.k., art. 437 § 1 i 2 k.p.k. skarżący podniósł zarzut obrazy przepisów postępowania mającej wpływ na treść zarządzenia tj. art. 459 § 1 k.p.k. poprzez błędne przyjęcie, iż zażalenie złożone w dniu 21 listopada 2013 roku od postanowienia z dnia 9 listopada 2013 roku - sygnatura _____ ; Sądu Rejonowego dla _____

w W _____ jest niedopuszczalne z mocy ustawy pomimo, iż zgodnie z treścią art. 459 § 1 k.p.k. zdanie pierwsze zażalenie przysługuje na postanowienia sądu zamykające drogę do wydania wyroku, którym jest orzeczenie uznające, iż czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo stanowi wykroczenie i zmieniające karę, wydane w związku z treścią art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. W konkluzji Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia. W uzasadnieniu zażalenia skarżący podniósł, że w realiach niniejszej sprawy wydanie w związku z treścią art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw postanowienia stwierdzającego, iż czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo stanowi wykroczenie oraz zmieniającego karę jest orzeczeniem rozstrzygającym podstawowe dla odpowiedzialności karnej kwestie, skutkujące zmianą kwalifikacji prawnej czynu i podstawy karalności, a co za tym idzie wymiaru kary i bezwarunkowo zamyka drogę do wydania wyroku w tym zakresie. Na potwierdzenie powyższej tezy skarżący przytoczył orzeczenia Sądu Najwyższego oraz poglądy doktryny, z których wynika, że zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego za postanowienie sądu zamykające drogę do wydania wyroku uznana jest "taka decyzja która zamyka tę drogę

9

bezw warunkowo, a więc generalnie i niezależnie od trafności oceny sądu"(post. SN z 21 czerwca 1996 r. - VKZ 19/96, OSNKW 1996, Nr 7-8, poz. 41). O takim statusie decyduje treść, a przede wszystkim skutki prawne orzeczenia. Szczegółowe rozważania na temat zagadnienia orzeczeń "zamykających drogę do wydania wyroku", jak zauważył autor zażalenia zawarte zostały również w uchwale Sądu Najwyższego - Izba Karna z dnia 9 stycznia 2009 roku (OSNKW 1996, Nr 7-8 poz.41) w której wskazano, iż kategorię takich postanowień „wprowadzono do polskiej procedury karnej w tekście art. 448 (późniejszy art. 463) k.p.k. z 1928 roku. Wyjaśniono wtedy, że chodzi o takie postanowienie, które można byłoby inaczej nazwać "stanowczym" bowiem "gdyby nie było zażalenia, przecinałoby całkowicie drogę do wydania wyroku przez tę samą lub wyższą instancję - ten lub inny sąd", a w konsekwencji że formuła ta nie obejmuje swym zakresem postanowień, po których wydaniu „wyrok sądowy jeszcze dopiero ma zapaść, a więc postępowanie ma się toczyć w dalszym ciągu". W dalszej części uzasadnienia skarżący podniósł, że nie jest kwestionowany pogląd, iż - w świetle ogólnego brzmienia art. 459 § 1 k.p.k. - lege non distinguente przyjęć należy, że: po pierwsze idzie nie tylko o zamknięcie drogi do wydania wyroku w tzw. postępowaniu zasadniczym, to jest w kwestii odpowiedzialności za określony czyn przestępny, ale także o bezwarunkowe zablokowanie dalszego toku przewidzianego w ustawie postępowania, które może prowadzić do wydania wyroku (przykładowo - także wyroku łącznego), po drugie, ponieważ ustawa nie zastrzega, że art. 459 § 1 k.p.k. dotyczy jedynie decyzji zamykających drogę do wydania wyroku przez sąd pierwszej instancji, zatem obejmuje swym zakresem również takie decyzje, które blokują drogę do wydania wyroku przez sąd odwoławczy, a nawet te które blokują drogę do wydania wyroku w postępowaniu o charakterze nadzwyczajnym, to jest na drodze wznowieniowym i kasacyjnej. Skarżący odwołał się w tym miejscu do poglądów doktryny zawartych m.in. w: Z. Doda „Zażalenie w procesie karnym”, Warszawa 1985 s.45 oraz s.46-48, jak

również w innych komentarzach i opracowaniach cytowanych w uzasadnieniu środka odwoławczego.

W uzasadnieniu zażalenia podniesiono także, że nie sposób również w toku niniejszych rozważań pominąć argumentu, iż zasada generalnej zaskarżalności orzeczeń zamykających drogę do wydania wyroku realizuje wskazane w art. 78 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej prawo do zaskarżenia orzeczeń, a ma swoje odzwierciedlenie także w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP.

Przy rozpoznawaniu powyższego środka odwoławczego Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż w sprawie wyłoniło się zagadnienie prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy, uzasadniająca wystąpienie z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego.

W sprawie niniejszej, w ocenie Sądu Okręgowego, zachodzą przesłanki formalne wystąpienia do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym w trybie artykułu 441 § 1 k.p.k. Zagadnienie prawne, wymagające zasadniczej wykładni ustawy wyłoniło się bowiem przy rozpoznawaniu, dopuszczalnego w świetle art. 429 § 2 k.p.k. zażalenia Prokuratora, na zarządzenia Prezesa Sądu Rejonowego z dnia 27 listopada 2013 roku. Sąd Odwoławczy jest właściwy do jego rozpoznania zgodnie z dyspozycją art. 25 § 3 k.p.k., a wnioski w trybie art. 441 § 1 k.p.k. składa Sąd Okręgowy w W. s. , jako sąd odwoławczy. Analizując zaistnienie w sprawie przesłanek merytorycznych do wystąpienia z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego, Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, że:

1. zagadnienie dotyczy kwestii prawnej, a nie faktycznej,
2. zagadnienie wymaga wyjaśnienia przez dokonanie zasadniczej wykładni ustaw,
3. wyjaśnienie zagadnienia ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy przez sąd odwoławczy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zagadnienie sformułowane w przedstawionym Sądowi Najwyższemu pytaniu dotyczy kwestii prawnych,

(11)

albowiem wynika z wątpliwości, jakie rodzą się na gruncie stosowania przepisów prawa, a konkretnie regulacji zawartych w art. 50 ust.1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. W art. 2 omawianej ustawy zawarto zmianę przepisów ustawy z dnia 20 maja 1971 roku – Kodeks wykroczeń, w świetle których niektóre dotychczasowe występki określone w art. 278 § 1 i 3 k.k., 288 § 1 i 2 k.k. 290 § 1 k.k., 291 k.k. i 292 k.k. stały się wykroczeniami pod warunkiem, że wartość przedmiotu przestępstwa nie przekracza ¼ minimalnego wynagrodzenia zdefiniowanego w znowelizowanym art. 47 § 9 k.w. Ponadto w art. 12 pkt 3 ustawy z dnia 27 września 2013 roku uchylono art. 178 a § 2 k.k. i zastąpiono go znowelizowanym art. 87 § 1a k.w. (zgodnie z art. 2 pkt 3 ustawy z 27 września 2013 roku).

Konsekwencją art. 2 oraz art. 12 pkt 3 tejże ustawy jest przepis art. 50 w następującym brzmieniu:

„Art. 50. 1. Jeżeli według niniejszej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności stanowi wykroczenie, orzeczona kara podlegająca wykonaniu ulega zamianie na karę aresztu w wysokości równej górnej granicy ustawowego zagrożenia za taki czyn, a jeżeli ustawa nie przewiduje za ten czyn kary aresztu, na karę ograniczenia wolności lub grzywny, przyjmując jeden dzień pozbawienia wolności za równoważny grzywnie w kwocie od 10 do 250 zł i nie przekraczając górnej granicy tego rodzaju kary przewidzianej za ten czyn.

2. Jeżeli według niniejszej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na grzywnę lub karę ograniczenia wolności stanowi wykroczenie, orzeczone kary ulegają zamianie tylko wówczas, gdy kara grzywny lub ograniczenia wolności podlegająca wykonaniu przekroczyłaby górną granicę ustawowego zagrożenia przewidzianą za ten czyn. Wówczas orzeczoną karę grzywny lub ograniczenia wolności zamienia się na karę w wysokości górnej granicy ustawowego zagrożenia przewidzianej za dany czyn.

3. Jeżeli według niniejszej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo stanowi wykroczenie, orzeczone środki karne podlegają wykonaniu na podstawie przepisów dotychczasowych.

4. Jeżeli według niniejszej ustawy czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo stanowi wykroczenie, stosuje się do tego czynu przepisy ustawy, o której mowa w art. 2 niniejszej ustawy, dotyczące przedawnienia wykonania kary oraz zatarcia ukarania.”

Istota powyższej regulacji zawartej w art. 50 polega na przekształceniu – zamianie kar orzeczonych prawomocnymi wyrokami w sytuacji, gdy w świetle ustawy z dnia 27 września 2013 roku czyn objęty prawomocnym wyrokiem skazującym za przestępstwo na karę pozbawienia wolności, a zgodnie z art. 50 ust. 2 we wskazanych w ustawie przypadkach także na karę grzywny lub karę ograniczenia wolności, stanowi wykroczenie. Z taką sytuacją mamy do czynienia w przedmiotowej sprawie, w trakcie rozpoznawania której pojawiła się potrzeba wystąpienia do Sądu Najwyższego z pytaniem prawnym. Jak wskazano na wstępie uzasadnienia obydwaj sprawcy skazani zostali prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k. na bezwzględne kary pozbawienia wolności, które to kary zostały zamienione przez Sąd Rejonowy postanowieniami z dnia 9 listopada 2013 roku na podstawie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku na kary aresztu. Z uzasadnienia tych postanowień oznaczonych sygnaturami III Ko 2025/13 i III Ko 2026/13 wynika, że Sąd Rejonowy przyjął, że czyny za które wydano wyroki skazujące stanowią z dniem 9 listopada 2013 roku wykroczenie. Z postanowieniem w sprawie III Ko 2026/13 nie zgodził się Prokurator i złożył zażalenie powołując się na art. 459 § 1 k.p.k., które to zażalenie nie zostało przyjęte przez Prezesa Sądu (upoważnionego sędziego) z uwagi na jego niedopuszczalność ustawową. W tym miejscu pojawia się konieczność dokonania zasadniczej wykładni ustawy, do której powołany jest Sąd Najwyższy.

Wskazana ustawa z dnia 27 września 2013 roku, która w omawianym zakresie weszła w życie z dniem 9 listopada 2013 roku nie zawiera przepisów procesowych. Nie określono w niej, w jakim trybie zapadają orzeczenia, o których mowa w art. 50 (w tym także w art. 50 ust.1), a zwłaszcza według jakich przepisów (Kodeksu postępowania karnego czy też Kodeksu karnego wykonawczego) toczy się postępowanie, jaki sąd jest właściwy do wydania orzeczenia stwierdzającego, że czyni stanowi wykroczenie (sąd, który wydał orzeczenie w I instancji, czy też sąd właściwy do jego wykonania), jak też - co jest przedmiotem niniejszego pytania prawnego – czy na postanowienie wydane na podstawie art. 50 ust. 1 tejże ustawy przysługuje zażalenie. Brak regulacji wskazanych powyżej zagadnień w ustawie z dnia 27 września 2013 roku rodzi istotne wątpliwości interpretacyjne, stwarzając tym samym dowolność w rozstrzyganiu rodzących się na tym tle problemów oraz powodując rozbieżności w interpretacji i stosowaniu przepisów prawa. Sytuacja taka ma miejsce między innymi na obszarze właściwości tutejszego Sądu Okręgowego, Wydając postanowienia na podstawie art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku niektóre składy sądów rejonowych przyjmują, że na postanowienie to zażalenie nie przysługuje – pouczając strony, że postanowienie jest prawomocne (co miało miejsce w omawianej sprawie), natomiast inne składy przyjmują, że na takie postanowienie zażalenie przysługuje i w przypadku jego wniesienia przez strony przekazują sprawę Sądowi Okręgowemu celem rozpoznania zażalenia (np. sprawa II K 303/12 – II Ko 1720/13 Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim, zarejestrowana pod sygnaturą VI Kz 1086/13 tutejszego Sądu, czy też sprawa II K 608/11 – II Ko 1740/13 Sądu Rejonowego w Nowym Dworze Mazowieckim, zarejestrowana pod sygnaturą VI Kz 1099/13 tutejszego Sądu).

Przedmiotem niniejszego pytania prawnego jest kwestia dopuszczalności wniesienia zażalenia na postanowienie wydane na podstawie art. 50 ust.1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks

postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. Jak już podkreślono ustawa ta nie reguluje przedmiotowego zagadnienia. Prezes Sądu Rejonowego dla M. St. w Praga-Północ w Warszawie wydając zaskarżone zarządzenie z dnia 27 listopada 2013 roku w sprawie III Ko 2026/13 odmówił przyjęcia środka odwoławczego złożonego dnia 21 listopada 2013 roku przez Prokuraturę Rejonową Warszawa Praga-Północ w Warszawie od postanowienia z dnia 9 listopada 2013 roku wobec faktu, iż jest on niedopuszczalny z mocy ustawy. Aczkolwiek zarządzenie to nie zawiera szczegółowego uzasadnienia, to jednak można założyć, że stwierdzona w nim "niedopuszczalność z mocy ustawy" wynika z faktu, iż wspomniana ustawa z dnia 27 września 2013 roku nie zawiera regulacji stanowiącej o możliwości wniesienia takiego zażalenia. Za taką argumentacją przemawia wykładnia literalna bazująca na tym, że ustawa z dnia 27 września 2013 roku nie przewiduje możliwości wniesienia zażalenia na powyższe postanowienie. Pogląd ten może jednak budzić wątpliwości, gdyż ustawa ta zmienia dotychczasowe przepisy Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu karnego oraz Kodeksu wykroczeń i tym samym wydaje się, że nie można jej interpretować w oderwaniu od innych aktów prawnych stanowiących system prawa karnego. Ponadto wykładnia taka może pozostawać w sprzeczności z art. 176 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którym postępowanie sądowe jest co najmniej dwuinstancyjne. Trafny wydaje się pogląd zawarty w Komentarzu Wiesława Skrzydło do art., 176 Konstytucji RP, że: „Konstytucja w sposób generalny wprowadza zasadę co najmniej dwuinstancyjności postępowania sądowego. Zasada ta stanowi gwarancję umożliwiającą usuwanie błędów, omyłek i innych uchybień popełnionych w sądach pierwszej instancji. Jest to przepis będący konsekwencją zasady wyrażonej w art. 78 Konstytucji, iż każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji.” (por. Skrzydło Wiesław - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz. Lex 2013). W świetle powyższego wydaje się, że przyjęcie poglądu, iż na postanowienia sądu I instancji w przedmiocie

115

zastosowania art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku nie przysługuje zażalenie, skutkowałoby powstaniem wątpliwości odnośnie konstytucyjności w/w przepisu, zwłaszcza, że dotyczy on kwestii fundamentalnych, jakimi są odpowiedzialność za przestępstwo (występek) lub za wykroczenie i związane z nią rodzaj i wysokość kary.

Przedstawiony powyżej pogląd jest jedną z koncepcji interpretacyjnych, jakie powstają na gruncie omawianej ustawy. Odmienny pogląd przedstawił w swoim zażaleniu Prokurator, który powołał się na art. 459 § 1 k.p.k. dopuszczający wniesienie zażalenia na postanowienia „zamykające drogę do wydania wyroku”.

W tej sytuacji rodzi się pytanie, czy na postanowienie wydane na zasadzie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku rzeczywiście nie przysługuje zażalenie, jak stwierdził to Sąd Rejonowy w zażarżonym zarządzeniu. Aby odpowiedzieć na to pytanie w pierwszej kolejności zastanowić się należy, według jakich przepisów toczy się postępowanie zakończone rozstrzygnięciem o którym mowa w art. 50 ust. 1 wspomnianej ustawy. Zagadnienie to było już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego na gruncie obniżenia kary w oparciu o przepis art. 4 § 2 k.k. Sąd Najwyższy stanął wówczas na stanowisku, że postępowanie karne mające za przedmiot kwestię obniżenia kary na podstawie art. 4 § 2 k.k. powinno toczyć się na podstawie przepisów kodeksu postępowania karnego (por. postanowienie SN z dnia 6 września 2000 roku III KKN 337/00 oraz uchwała SN z dnia 23 lutego 1999 roku I KZP 37/98). W uzasadnieniu przywołanej uchwały zawarto następujący pogląd: „W żaden sposób nie można bowiem zgodzić się z koncepcją, że przekształcanie wyroku, zwłaszcza w tak istotnej jego części, jak wymiar kary, mogłoby oznaczać „tylko” jego wykonywanie. Tymczasem, właśnie istotą rozstrzygnięcia zapadającego na podstawie przepisu artykułu 4 § 2 k.k. jest przecież zmodyfikowanie prawomocnych - w rozważanym układzie - orzeczeń w części dotyczącej wysokości wymierzonej kary. Ta zaś sfera rozstrzygnięcia należy do postępowania rozpoznawczego, a nie

wykonawczego. Jak łatwo wykazać ustawodawca przewidział taki właśnie tryb uzupełniania nawet prawomocnych orzeczeń, chociażby w przypadku zaliczenia okresu stosowania tymczasowego aresztowania, zatrzymania lub środków zapobiegawczych wymienionych w art. 276 albo orzekania co do dowodów rzeczowych (art. 420 § 1 i 2 k.p.k.). Jeśli zatem tego rodzaju kwestie podlegają regułom postępowania rozpoznawczego, to tym bardziej należy do niego zagadnienie zmodyfikowania wymiaru kary orzeczonej prawomocnym wyrokiem". Wydaje się, że pogląd ten jest aktualny na gruncie rozważań dotyczących stosowania art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku, aczkolwiek kwestia, która spowodowała zadanie pytania prawnego w sprawie I KZP 37/08 straciła na aktualności, gdyż w obecnym stanie prawnym sąd okręgowy, jako sąd I instancji orzeka na posiedzeniu w składzie jednoosobowym zarówno według przepisów Kodeksu postępowania karnego (art. 30 § 1 k.p.k.), jak i według przepisów Kodeksu karnego wykonawczego (art. 20 § 1 k.k.w.).

Przy przyjęciu, że przedmiotowe postępowanie toczy się na gruncie przepisów Kodeksu postępowania karnego do postępowania zażaleniowego zastosowanie ma art. 459 k.p.k. regulujący kwestię dopuszczalności zażaleń w postępowaniu karnym.

Zgodnie z tym przepisem zażalenie przysługuje:

1. na postanowienia sądu zamykające drogę do wydania wyroku, chyba że ustawa stanowi inaczej (art. 459 § 1 k.p.k.).
2. na postanowienia co do środka zabezpieczającego (art. 459 § 2 k.p.k.),
3. na inne postanowienia w wypadkach przewidzianych w ustawie (art. 459 § 2 k.p.k. in fine).

W ocenie Sądu Odwoławczego pogląd przedstawiony przez skarżącego w zażaleniu na przedmiotowe zarządzenie Prezesa Sądu oparty na regulacji zawartej w art. 459 § 1 k.p.k. budzi wątpliwości z uwagi na fakt, że postanowienie z dnia 9 listopada 2013 roku wydane zostało już po wydaniu

17

prawomocnego wyroku, zaś jego przedmiotem było przekształcenie tegoż wyroku z uwagi na fakt, że z woli ustawodawcy niektóre występki z dniem wejścia w życie części przepisów ustawy z dnia 27 września 2013 roku (w tym m.in. art. 2 i art. 50) stały się wykroczeniami. Intencją ustawodawcy, jak można założyć, było zrównanie sytuacji osób odpowiadających za swoje czyny stanowiące wykroczenia po 9 listopada 2013 roku oraz sytuacji osób, skazanych za określone w art. 2 w/w ustawy przestępstwa przed wejściem w życie tejże ustawy. Dlatego też w ocenie Sądu Odwoławczego argumentacja przytoczona w zażaleniu Prokuratora wydaje się chybiona, jako nie mająca zastosowania w omawianym stanie prawnym.

W ocenie Sądu Okręgowego postanowienie wydane na zasadzie art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku nie powinno być uznane za postanowienie zamykające drogę do wydania wyroku, gdyż bez względu na poglądy przytoczone w uzasadnieniu wniesionego zażalenia, dotyczy ono postępowania po prawomocnym wydaniu wyroku i postępowanie to jest postępowaniem szczególnego rodzaju mającym na celu modyfikację orzeczenia (w części dotyczącej wymiaru kary) związanego z przestępstwami, które na mocy ustawy z dnia 27 września 2013 roku stały się wykroczeniami. Postanowienie to także w stopniu oczywistym nie jest postanowieniem co do środka zabezpieczającego.

W tej sytuacji, na gruncie art. 459 § 2 k.p.k. rozważyć należy, czy przepisy kodeksu postępowania karnego przewidują możliwość wniesienia zażalenia na rozstrzygnięcie podobne do rozstrzygnięcia o którym mowa w art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku.

Wydaje się, że instytucja podobna do omawianej została uregulowana w art. 420 k.p.k. Przepis ten reguluje możliwość uzupełnienia pewnych rozstrzygnięć, które nie zostały zawarte w wyroku lub też zostały określone nieprawidłowo (nieprawidłowe zaliczenie okresu tymczasowego aresztowania). Przepis ten nie dotyczy sytuacji, o której wprost mowa w art. 50 ust. 1 ustawy z 27 września 2013 roku, lecz można zastanowić się czy nie jest

to sytuacja podobna, gdyż w konsekwencji zastosowania art. 50 zostanie zmieniony wymiar kary orzeczonej wyrokiem wobec skazanego. Artykuł 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku, podobnie, jak i artykuł 420 k.p.k. dotyczy modyfikacji wyroku i przewiduje ingerencję w jego treść. Przy czym podkreślić należy, że artykuł 420 k.p.k. przewiduje nie tylko możliwość zaskarżenia postanowienia wydanego w tym trybie, lecz także dopuszcza udział stron w posiedzeniu poprzedzającym wydanie takiego postanowienia. Za przyjęciem powyższej argumentacji może przemawiać także stanowisko wyrażone we wspomnianej już uchwale Sądu Najwyższego z dnia 23 lutego 1999 roku I KZP 37/98, w której uzasadnieniu Sąd Najwyższy odwołał się do instytucji uregulowanej w art. 420 k.p.k., jako instytucji podobnej do instytucji modyfikacji prawomocnych orzeczeń w części dotyczącej wysokości kary. Wątpliwości Sądu Okręgowego budzi jednak fakt, że artykuł 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku, ani żaden inny przepis tej ustawy nie zawiera odesłania do art. 420 k.p.k. Można bowiem zakładać, że gdyby wola ustawodawcy było procedowanie w sytuacjach o których mowa w art. 50 w/w ustawy w taki sposób, jak w przypadku „uzupełnienia wyroku”, to wówczas ustawa z dnia 27 września 2013 roku zawierałaby dyrektywę, że „art. 420 k.p.k. stosuje się odpowiednio” Skoro zaś takiego odesłania nie ma, to zasadny może wydawać się pogląd, wyrażony w zaskarżonym zarządzeniu, o niedopuszczalności z mocy ustawy środka odwoławczego wniesionego na postanowienie w przedmiocie zastosowania art. 50 (w realiach niniejszej sprawy art. 50 ust. 1) ustawy z 27 września 2013 roku.

Zastanawiając się nad kwestią dopuszczalności zażalenia na postanowienia sądu I Instancji wydane na zasadzie art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku nie można pominąć art. 16 przepisów wprowadzających Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku Dz. U. 88 poz. 554 z późniejszymi zmianami). Przepis ten stanowi, że: „w sprawach określonych w art. 14, jeżeli postępowanie nie jest uregulowane innymi przepisami, orzeka na posiedzeniu sąd właściwy do wykonania kary; na postanowienie przysługuje zażalenie.”

Przywołany w tym przepisie art. 14 przepisów wprowadzających Kodeks karny zawiera instytucję analogiczną do instytucji uregulowanej w art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku. Dotyczy bowiem zamiany wskazanych w ustawie kar orzeczonych na gruncie poprzednio obowiązującego Kodeksu karnego z 1969 roku na kary łagodniejszego rodzaju. Wydaje się zatem, że art. 16 przepisów wprowadzających Kodeks karny z 1997 roku może mieć zastosowanie w sytuacji, o której mowa w art. 50 ust 1 i n. ustawy z dnia 27 września 2013 roku. W tym miejscu należy się jednak zastanowić czy ustawa z dnia 6 czerwca 1997 roku – Przepisy wprowadzające Kodeks karny ma zastosowanie jedynie do Kodeksu karnego z 1997 roku w pierwotnym brzmieniu, czy też także do innych ustaw zmieniających Kodeks karny. W komentarzu do art. 14 ustawy - Przepisy wprowadzające Kodeks karny zawarta jest teza, że: „Regulacja określona w art. 14 przep. wprowadz. k.k. odnosi się do sprawców, których sprawy zostały zakończone już przed 1 września 1998 r. prawomocnym wyrokiem, zaś kary nie zostały jeszcze wykonane.” (autor Włodzimierz Wróbel komentarz do art. 14 Przepisów wprowadzających Kodeks Karny – zawarty w: Zoll Andrzej (red.), Barczak-Oplustil Agnieszka, Bogdan Grzegorz, Cwiakalski Zbigniew, Dąbrowska-Kardas Małgorzata, Kardas Piotr, Majewski Jarosław, Raglewski Janusz, Rodzyńkiewicz Mateusz, Szewczyk Maria, Wróbel Włodzimierz Kodeks karny. Część szczególna. Tom III. Komentarz do art. 278-363 k.k. Zakamycze, 2006 r.).

Artykuł 14 Przepisów wprowadzających Kodeks karny powiązany jest bezpośrednio z art. 16 tychże przepisów. Przyjmując zatem, że art. 14 cyt. ustawy odnosi się tylko i wyłącznie do konkretnej sytuacji związanej z wejściem w życie Kodeksu karnego z dnia 6 czerwca 1997 roku, należałoby także przyjąć, że art. 16 miał zastosowanie tylko i wyłącznie do postępowań dotyczących sprawców, których sprawy zostały zakończone już przed 1 września 1998 r. prawomocnym wyrokiem, zaś kary nie zostały jeszcze wykonane. W tym miejscu zwrócić należy uwagę na uchwałę pełnego składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 1999 roku – I KZP 15/98

(OSNKW 1999 z.1-2 poz. 1). W jej uzasadnieniu stwierdzono, że: „Działanie przepisu art. 14 pkt 4 p.w.k.k, ma charakter niejako "jednorazowy". Decyduje on, które przepisy ("stare", tj. zamieszczone w kodeksie karnym z 1969 r., czy też "nowe", tj. zamieszczone w kodeksie karnym z 1997 r.) o przedterminowym zwolnieniu powinny być stosowane zarówno wobec warunkowo zwolnionych, jak i wobec skazanych odbywających jeszcze karę pozbawienia wolności, we wszystkich tych sytuacjach, w których wątpliwości zrodzić mogą się właśnie w związku ze zmianą stanu prawnego, do której doszło w dniu 1 września 1998 r. Przepis ten nie ma natomiast żadnego znaczenia prawnego we wszystkich tych (potencjalnych) sytuacjach, w których do nowelizacji przepisów kodeksu karnego o warunkowym zwolnieniu doszłoby już po dniu 1 września 1998 r. Wtedy to, już na gruncie przepisów kodeksu karnego z 1997 r. przed i po ich ewentualnej nowelizacji, zastosowanie powinna znaleźć reguła określona w art. 4 § 1 k.k. Z jednym wszakże zastrzeżeniem, a mianowicie tym, iż odmiennej reguły kolizyjnej nie określi w wyraźny sposób sam ustawodawca w akcie o charakterze nowelizacyjnym, tak jak uczynił to dla granicznej daty 1 września 1998 r. w art. 14 pkt 4 przepisów wprowadzających Kodeks karny. Innymi jeszcze słowy rzecz ujmując, art. 14 pkt 4 p.w.k.k. nie ma charakteru dyrektywy ogólnej, która miałaby zastosowanie do ewentualnych kolejnych zmian przepisów dotyczących warunkowego zwolnienia, które weszłyby w życie po dniu 1 września 1998 roku”. Przytoczona uchwała dotyczy zasad stosowania instytucji warunkowego przedterminowego zwolnienia uregulowanych w art. 14 ust. 4 przepisów wprowadzających Kodeks karny. Wydaje się jednak, że z jej treści można wywnioskować ogólną zasadę, że przepisy wprowadzające Kodeks karny „mają charakter jednorazowy” i odnoszą się jedynie do tegoż Kodeksu karnego, chyba, że ustawodawca określi inaczej. Przy przyjęciu takiego poglądu art. 16 przepisów wprowadzających Kodeks karny nie miałby zastosowania do sytuacji określonej w art. 50 ust. 1 ustawy z 27 września 2013 roku.

W ocenie Sądu Okręgowego przedstawiona powyżej argumentacja świadczy o licznych wątpliwościach interpretacyjnych związanych ze stosowaniem art. 50 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw. Wyjaśnienie przedstawionego w pytaniu prawnym zagadnienia ma znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy przez Sąd Odwoławczy. Analizowana kwestia, jak wskazano wyżej, dotyczy zaskarżalności orzeczeń sądu I Instancji wydanych na podstawie art. 50 ust.1 ustawy z dnia 27 września 2013 roku o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, zaś wywiedzione zażalenie na zarządzenie Prezesa Sądu Rejonowego oparto na założeniu, że na postanowienie wydane na powyższej podstawie przysługuje zażalenie w oparciu o dyspozycję art. 459 § 1 k.p.k. Jak wykazano powyżej nie jest to jedyna propozycja interpretacyjna, jaka rodzi się na gruncie przedstawionego stanu prawnego.

Z powyższych powodów, uznając doniosłość (również dla praktyki orzeczniczej) dostrzeżonego zagadnienia prawnego, Sąd Okręgowy uznał za celowe wystąpienie z pytaniem prawnym, wskazanym w części dyspozytywnej postanowienia.

[Faint, illegible text and markings, possibly a signature or stamp]